

SAAPUNUT

06. 11. 2015

06.11.2015

7629 / Dn:o
14.06.00 2015

Kymen jätelautakunta
Kouvolan kaupunki
PL 32
45701 KUUSANKOSKI

Asia: Lausunto sako- ja umpikaivolietteen jätteenkuljetusjärjestelmästä 7629/14.06.00/2015

Jätteenkuljetuksessa toimivien kuljettajien työehtosopimuksen solmii Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry ja Autoliikenteen työnantajaliitto ry, ALT. Alan työntekijät ovat järjestäytyneitä AKT:hen ja heihin sovelletaan Ympäristöhuoltoalan kuljetusyritysten työntekijöiden liitettä (Kuorma-autoalan työehtosopimus).

Koska Kymen jätelautakunta on ryhtynyt valmistelemaan jätelain mukaista jätteenkuljetusjärjestelmää koskevaa ehdotusta sako- ja umpikaivolietteiden osalta päätettäväksi, haluamme ammattiliittomme kantana tuoda esille seikkoja, jotka puoltavat kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusjärjestelmää.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä (entinen sopimusperusteinen järjestelmä) toimii hyvin, edistää investointeja ja lisää työllisyyttä. Järjestelmä myös turvaa pitkäaikaiset, pysyvät työsuhteet, toisin kuin hankintalain mukainen määräaikainen kilpailuttaminen. Yrittäjille järjestelmä takaa turvalliset investoinnit ja tehokkaan toiminnan sekä kannustaa pitkäaikaiseen jätehuollon kehittämiseen

Myös asiakkaan kannalta järjestelmä on suositeltavin, sillä siinä säilytetään maksavan asiakkaan mahdollisuus vaikuttaa palvelun laatuun, hintaan ja siihen, keneltä palvelu ostetaan. Asukkaat eli jätehuollon maksajat voivat vapaasti ja aidosti kilpailuttaa jätehuollonsa ja tehdä sopimuksen haluamansa kuljetusfirman kanssa, jolloin markkinat pysyvät avoimina eri yrityksille ja yksityisille ratkaisuille. Myös hinnat pysyvät tutkitusti kohtuullisina ja palvelu on monipuolista ja joustavaa; järjestelmä on luotu toimimaan myös muutospaineen alla

Jotta jätteiden kierrätys- ja hyötykäyttölaitoksiin voidaan investoida, tulee kaikkien jätteiden olla vapaasti hyödynnettävissä. Jätteen kuljetusten siirtäminen kunnan järjestämäksi johtaa kilpailun vääristymiseen ja synnyttää alueelle täydellisen monopoliaseman kunnallisille

jäteyhtiöille, jotka hallitsevat samanaikaisesti jätteenkuljetusta, käsittelyä sekä hyödyntämistä. Tämä lisää myös hallintokustannuksia.

Lukuisissa tutkimuksissa on todettu, että kuljetusjärjestelmien välillä ei ole merkittäviä eroja kustannuksissa eikä ympäristövaikutuksissa. Muun muassa autokanta ei vähene, vaikka siirryttäisiin kunnan järjestämän jätehuoltoon

Henkilöstön kannalta kunnan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän edellyttämä kilpailutus johtaisi työpaikkojen menetyksiin ja loisi suurta epävarmuutta alalle. Kokemuksemme mukaan kilpailutuksessa hintaetu tulee useimmiten työntekijöiden työehtojen heikentymisellä. Kilpailutuksen seurauksena on myös todennäköistä, että henkilöstön vaihtuvuus lisääntyy merkittävästi samalla, kun koulutustaso kärsii ja tätä kautta ammattitaito heikkenee. Tämän seurauksena on todellisenä vaarana myös työtapaturmien lisääntyminen.

Kilpailutuksen seuraukset ovat tuhoisia myös yrittäjien yleiseen halukkuuteen ja kykyyn investoida. Muutos leikkaisi merkittävästi toimivien jätteenkuljetusyriyten elinmahdollisuuksia. Yritysten kiinnostus ja taloudelliset edellytykset myös jätehuollon teknologian kehittämiseen loppuvat.

Edellä mainittuihin seikkoihin viitaten pidämme kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusjärjestelmää kokonaisvaikutuksiltaan kaikkien osapuolien kannalta parhaimpana ja suosittelemme sitä kunnille.

Kunnioitavasti

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry

Marko Piirainen
puheenjohtaja

Arto Sorvali
1.varapuheenjohtaja

SAAPUNUT

23. 10. 2015

Kymen Jätelautakunta
Kouvolan kaupunki
Valtakatu 33, PL 32, 45701 KUUSANKOSKI
kirjaamo@kouvola.fi
tekninenjymparisto@kouvola.fi

Dn:o
7629/4.06.001.2015

Kymen jätelautakunnan alueen kunnan- ja kaupunginhallitukset sekä tekniset lautakunnat ja ympäristölautakunnat

Lausunnon antaminen sako- ja umpikaivolietteiden jätteenkuljetusjärjestelmästä

Kaakkois-Suomen Kuljetusyrittäjät ry esittää, että paikkakunnallemme ja koko Kymen jätelautakunnan alueelle sopisi parhaiten sako- ja umpikaivolietteiden kuljetuksessa kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on toimivin erityisesti sako- ja umpikaivolietteiden tyhjennyksessä. Järjestelmä on toiminut alueella hyvin ja asiakkaat ovat olleet palveluun tyytyväisiä.

Toisena vaihtoehtona olevaa kunnan järjestämää jätteenkuljetusta on harjoitettu Suomessa sako- ja umpikaivolietteiden tyhjennyksessä vain kymmenellä paikkakunnalla. Näillä alueilla on esiintynyt suuria ongelmia ja asiakkaat ovat olleet kankeaan järjestelmään tyytymättömiä.

Eri tahojen lausunnoilla tulee olla päätöksenteossa tärkeä merkitys. Lopullisen päätöksen asiassa tekee jätehuoltoviranomaisena toimiva Kymen jätelautakunta lausuntojen perusteella.

Uusi jätelaki tuli voimaan 1.5.2012. Sen mukaan jätehuoltoviranomaisen tuli päättää 1.5.2013 mennessä sopimusperusteisen jätteenkuljetusjärjestelmän jatkumisesta uuden lain mukaisena kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Tässä yhteydessä Kymen jätelautakunta on pyytänyt lausuntoja.

Asianosaisuus

Kaakkois-Suomen Kuljetusyrittäjät ry edustaa asiassa alueen toimijoita, ja sen mielipide tulee ottaa huomioon.

Hallintolain 41 §:n mukaan esillä olevassa asiassa tulee antaa vaikuttamismahdollisuus, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Jätelain vaatimukset valmistelulle

1.5.2012 voimaan tulleen jätelain 646/2011 § 37 [Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus] asettaa vaatimukset sille, mitä seikkoja tulee tarkastella silloin, kun jätteenkuljetusjärjestelmästä päätetään. Vaatimukset ovat seuraavat:

"Kunta voi päättää, että kiinteistöittäinen jätteenkuljetus järjestetään kunnassa tai sen osassa siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa (kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus), jos:
1) näin järjestetty jätteenkuljetus täyttää 35 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset [Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistävästä riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin];
2) jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle
3) päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan."

Kaakkois-Suomen Kuljetusyrittäjät ry korostaa, että kuljetusjärjestelmää koskevassa päätöksessä tulee yksilöidysti tarkastella kaikkia edellä mainittuja vaatimuksia.

Jätelain vaatimusten täytyminen alueella

1. Ensimmäisenä edellytyksenä on jätelaissa (37§ ja 35 §) todettu seuraavasti:

"Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistävästä riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin."

Kymen jätelautakunnan alueella toimivat sako- ja umpikaivolietteen kuljetuksessa ainakin seuraavat yritykset: Autoyhtymä Vuorinen Oy/ Loka-auto Vuorinen Veikko, Delete Puhdistuspalvelut Oy, Eerola Yhtiöt Oy, Gagga-R. O. Tmi, Kausalan Kiinteistö- ja Siivouspalvelu Oy, Koneellinen Puhdistushuolto Sakka Oy, Kuljetus Sinkkonen Oy, Kuljetus Soimakallio Ky, Lassila&Tikanoja Oyj, Latemar Oy, Loka-auto Jari Tielinen, Loviisan Viemäripalvelu Ky, Noviak Oy, Puhdistusliike R. Jokimäki Ky, Puhdistushuolto Pertti Lehtinen Ky, Solla-Trans Oy, Suurpää Oy, T & K Karppanen Oy ja VTM Putkistohuolto Oy. Näiden lisäksi sako- ja umpikaivolietteen tyhjennyksissä toimii alueella pienempiä toimijoita.

Yritysten tarjonta on alueella runsasta ja niiden välinen kilpailu on kovaa, mikä pitää asiakkaiden hinnat kohtuullisina. Tarjonta on tällä hetkellä kattavaa ja luotettavaa. Jätteen kuljetuspalveluita on tarjolla kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Jätehuoltoyhtiön mahdollinen kilpailutus supistaisi tarjontaa alueella, jolloin kattavuus ja luotettavuus kärsivät. Kilpailun katoaminen alueelta myös nostaa hintoja.

2. Toisena edellytyksenä jätelaissa (37 §) kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle on seuraava: "Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle." Kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta tukevat seuraavat seikat:
 - Kiinteistön haltijan järjestelmässä jätteenkuljetuksessa ei tule kerralla isoja asiakkaiden vaihdoksia kuljetusyriykselle, joista aina seuraa suuri ongelma kuljetusten toimivuuden kannalta.
 - Sako- ja umpikaivoja tyhjenetään kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa tilausten ja täyttöasteen mukaan. Jätehuolto-yhtiön kilpailutuksessa ne tyhjenetään kalenterin mukaan tietyllä viikolla, jolloin käydään tyhjentämässä puolityhjiä kaivoja ja toisilla kiinteistöillä kaivot ovat liian täynnä.
 - Sako- ja umpikaivojen tyhjennys saattaa jäteyhtiön kilpailutuksessa tulla epäsovivana aikana, esimerkiksi talvella, kun tie ei ole auki. On tarpeen tunnistaa, että pakkasilla tyhjäty säiliö saattaa jäätyä ja se menettää toimintakuntonsa.
 - Jäteyhtiön kilpailutus hävittää ylimääräisen kuljetuskapasiteetin alueelta. Se tuottaa ongelmia kriisitilanteiden hoidossa, kuten esimerkiksi jätevedenpuhdistamon ja jätevesiputkiston ongelmatilanteissa, tulvissa sekä suurten tapahtumien yhteydessä.
 - Jätteiden kuljettaminen hoituu vaatimukset täyttävästi molemmissa kuljetusjärjestelmissä. Kiinteistön haltijan järjestämästä mallista ei aiheudu enempää haittaa ja vaaraa ympäristölle ja terveydelle kuin kunnan kilpailuttamasta kuljetuksesta, koska lakisääteiset ympäristövaatimukset eri toiminnoille täytyy olla samat kuljetusjärjestelmästä riippumatta.
3. Kolmantena edellytyksenä jätelaissa (37 §) kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle on seuraava: "Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan." Kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta tukevat seuraavat seikat:
 - Kotitalouksilla on mahdollisuus valita mieleisensä kuljetusyritys.

- Jos palvelu ei yrityksellä toimi halutulla tavalla, asiakas voi vaihtaa toiseen yritykseen.
- Päivystys toimii 24 tuntia/vrk. Tämä on tärkeä asia erityisesti lietteiden kuljetuksessa. Jätehuoltoyhtiön kilpailuttamassa kuljetuksessa toimii vain normaali asiakaspalvelu, yleensä ma-pe klo 8-16.
 - Lietteiden tyhjennyksessä maksetaan vain todellisesta tilauksesta. Jos asiakas ei jäteyhtiön kilpailuttamassa kuljetuksessa voi ottaa vastaan tyhjennystä esitettynä aikana, asiakas joutuu maksamaan hukkanoutomaksun.
 - Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus kehittää alueen elinkeinotoimintaa ja mahdollistaa uudet innovaatiot alalle.
 - Jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa markkinat keskittyvät voimakkaasti ja paljon kuljetusyrittäjiä on joutunut lopettamaan toimintansa. Urakka-alueiden pilkkominen pieniksi ei estä tätä kehitystä.
 - Jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa paikkakunnan kuljettajat menettävät usein työpaikkansa, sillä jos urakan voittaa jokin alueen ulkopuolinen yritys, autot tulevat silloin isolta keskusvarikolta, ei omalta paikkakunnalta.
 - Kuljettajien työsuhteet muuttuvat jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa pätkätoiksi, mikä vaikeuttaa ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta. Työntekijöiden ja yritysten verotulot vahvistavat alueen taloutta.
 - Uuden jätelain mukainen jätteenkuljetusrekisteri turvaa viranomaisille tasavertaisen valvonnan molemmissa kuljetusjärjestelmissä.
 - Uuden jätelain mukaan jätteenkuljetusyritysten tulee hakea toiminnalleen lupaa ELY-keskukselta jätehuoltorekisteriin liittymisellä. Tähän liittyvät myös vakuusmaksuvelvoitteet. Uudet velvoitteet koskevat molempia kuljetusjärjestelmiä. Myös ympäristöluvut ja ympäristövalvonnan velvoitteet koskevat samalla tavalla molempia kuljetusjärjestelmiä.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on paras vaihtoehto

Kaakkois-Suomen Kuljetusyrittäjät ry:n saamien tietojen mukaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on paras ja toimivin vaihtoehto alueella. Se toimii hyvin, ja asiakkaat ovat palveluun tyytyväisiä. Yksityiskohtaiset perustelut ovat seuraavat:

1. Jäteyhtiön järjestämä kilpailutus ei alenna asukkaiden kustannuksia

Sako- ja umpikaivolietteiden tyhjennyksessä kuljetusten kilpailutus keskitetysti ei johda asukkaiden maksamien hintojen laskuun. Kokonaishinnat usein kohoavat, koska tyhjennykset tapahtuvat automaattisen aikataulun mukaan, eikä asiakkaiden tilausten perustella kaivojen täytyttyä. Asiakkaat joutuvat myös maksamaan jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa tarpeettomia hukkanoutomaksuja, jos he eivät pysty vastaanottamaan tyhjennystä esitettyinä ajankohtana.

Jätehuoltoyhtiön kilpailutusta sako- ja umpikaivolietteiden tyhjennyksessä on Suomessa kokeiltu vain muutamalla paikkakunnalla: Alavudella (1.1.2011 alkaen), Ilmajoella (1.3.2013 alkaen), Jalasjärvellä (1.3.2013 alkaen), Kemiönsaarella (1.1.2013 alkaen), Kuortaneella (1.4.2013 alkaen), Lapualla (1.3.2014 lähtien), Mäntyharjulla, Ranualla, Seinäjoella (1.4.2012 alkaen) ja Ähtärissä (1.5.2013 lähtien). Kokemukset ovat tämän toiminnan osalta siis hyvin vähäiset.

Kuljetusjärjestelmän muutos ja urakoitsijoiden vaihdokset kilpailutusten välillä ovat saaneet aikaan ongelmia jätehuollon toimivuudessa, kun uudet kuljetusyrietykset eivät ole löytäneet kaikkia kohteita.

Keskitetty kilpailuttaminen estää kotitalouksia hankkimasta haluamansa laadun mukaista jätteenkuljetusta. Keskitetyssä kilpailutuksessa asukkaat tai muutkaan kunnan vastuulla oleva toimijat eivät voi enää valita toista kuljetusyrietystä, jos palvelu ei toisella pelaa. Asukas on siis pakotettu tyytymään jätehuoltoyhtiön hänelle valitsemaan palvelun laatuun.

2. Keskitetty kilpailutus ei johda ympäristöpäästöjen vähentymiseen

Kahden jätteenkuljetusjärjestelmän välillä kuljetuksesta aiheutuvien päästöjen erot ovat erittäin pienet. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuljetusyrietykset ovat suunnitelleet tehokkaat kuljetusreitit. Yrityksille hukka-ajo on suoraan pois yrityksen tuotosta, eikä sellaiseen ole yksityisillä yrityksillä varaa.

Sako- ja umpikaivolietteiden kunnallisessa kilpailutuksessa on säännöllisen tyhjennysrytmin vuoksi käyty imemässä puolityhjiä kaivoja. Toisilla asiakkailla kaivot ovat olleet liian täynnä, koska kaivoja on alettu tyhjentää kalenterin mukaan eikä täyttöasteen ja tilausten perusteella.

Erityisesti umpikaivojen tyhjennys tulee tapahtua hyvin nopeasti säiliön hälytysjärjestelmän hälytyksen jälkeen. Jos tyhjennystä ei saada nopeasti, järjestelmä tukkeutuu ja jätettä purkautuu huoneistoon tai pahimmassa tapauksessa valuu ympäristöön. Nopea tyhjennys voidaan turvata vain yritysten ympärivuorokautisella hälytyspalvelulla.

Toisaalta jätehuoltoyhtiön kilpailutuksen seurauksena ylimääräinen kuljetuskaluston kapasiteetti häviää alueelta. Tällä on negatiivinen vaikutus kriisitilanteiden hoidossa, esim. jätevedenpuhdistamon ja jätevesiputkiston ongelmatilanteissa, tulvissa sekä suurten tapahtumien yhteydessä.

Jätehuoltoyhtiön kilpailutuksen seurauksena näihin ongelmatilanteisiin ei saa enää nopeasti kuljetuskalustoa, joka johtaa suuriin päästöihin luontoon esim. pumppuvaurioissa jätevedenpuhdistamolla tai jätevesiputkiston repeytyttyä. Näitä ongelmatilanteita tapahtuu kohtalaisen usein ja äkkiarvaamatta.

3. Keskitetyllä kilpailutuksella on erittäin kielteiset yritysvaikutukset

Kunnallinen kilpailutus on varsin tuhoisa jätteenkuljetusalan yritystoiminnalle. Jos jokin yritys häviää kilpailutuksessa, se menettää mahdollisuuden yritystoiminnan harjoittamiseen. Mikään yritys ei voi odottaa 3-5 vuotta seuraavaa kilpailutusta jäteautot toimettomana odottaen. Jos paikallinen yritys häviää kilpailun, myös paikkakunnan kuljettajat menettävät työpaikkansa. Kunta menettää verotuloina sekä paikallisen yrityksen verot että työntekijöiden verot.

Toteutuneen perusteella voidaan osoittaa, että keskitetty kilpailutus johtaa kilpailun keskittymiseen, koska ensimmäisten kilpailutuskertojen alihinnoittelulla voidaan tietoisesti raivata markkinoilta osa yrityksistä. Seuraavalla kerralla tarjoajia on vähemmän ja hinnat lähtevät nousuun.

Julkiseen kilpailutukseen osallistuminen on monelle pienemmälle yritykselle hyvin haastavaa. Se myös vähentää julkiseen kilpailutukseen osallistumista.

Yritysten osalta jätteenkuljetusjärjestelmän muuttaminen johtaa pätkätöihin, jolloin yrityksen toiminnan kehittäminen estyy. Pahimmillaan yritys joutuu lopettamaan toimintansa ja sanomaan irti pitkäaikaisissa työsuhteissa olleen henkilöstönsä. Julkisista hankinnoista johtuva määräaikaisuus tuo määräaikaisuuden myös henkilöstöön ja lisää laajasti taloudellista epävarmuutta.

Kunnan kilpailuttamisesta johtuva julkinen hankinta määräaikaisena toimintana aiheuttaa haittaa sekä asukkaille että alan yrityksille. Julkiset hankinnat eivät tässä tapauksessa edistä kilpailua, vaan ne lamauttavat jo toimivien markkinoiden toiminnan.

Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen malli antaa pysyvyyden sopimusympäristöön ja mahdollistaa aidon asiakas-yritys -rajapinnan, mikä auttaa palveluiden ja keräysteknologioiden innovoinnissa ja käyttöönotossa.

4. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Viranomaisvalvonnan osalta laki turvaa samanlaisen valvonnan kuljetusjärjestelmästä riippumatta. Jätteenkuljetusrekisteriä koskevat tiedot tulee antaa viranomaiselle myös kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Jätteenkuljetusrekisterin hoitaminen ja ylläpito ovat tärkeitä jätehuoltoviranomaisen tehtäviä. Jätehuoltoviranomaisen tehtävänä on valvoa jätteenkuljetusrekisterin avulla kiinteistöjen mukanaoloa jätehuollossa. Jätteenkuljetusyrietykset ilmoittavat jätteenkuljetusrekisteriin jätehuollon piirissä olevat kiinteistöt, jäteastian koon ja tyhjennysvälin

jätejakeittain. Tämä koskee myös lietteiden kuljetusta. Uuden jätelain mukaan sako- ja umpikaivolietteitä kuljetettaessa tulee täyttää myös siirtoasiakirja.

Uuden jätelain mukaan jätteenkuljetusyritysten tulee puolestaan hakea toiminnalleen lupaa ELY-keskukselta jätehuoltorekisteriin liittymiseen ja siihen liittyvät myös vakuusmaksuvelvoitteet. Vanhassa laissa toimintaan riitti ilmoitus ELY-keskukseen. Uudet velvoitteet koskevat molempia kuljetusjärjestelmiä. Myös ympäristöluvut ja ympäristövalvonnan velvoitteet koskevat molempia kuljetusjärjestelmiä.

Yhteenveto

Kaakkois-Suomen Kuljetusyrittäjät ry katsoo, että Kymen jätelautakunnan alueella ei ole esitetty sellaisia jätelain 37 §:n edellyttämiä perusteluja, jotka estäisivät sako- ja umpikaivolietteiden kuljetuksessa kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän valintaa. Alueella on tarjolla yksityisiä jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Suora asiakkaan ja yrittäjän välinen sopimus mahdollistaa parhaiten pitkäaikaiset asiakassuhteet ja luo parhaat edellytykset tehokkaalle jätehuoltojärjestelmälle. Kunnan, ja tässä tapauksessa myös jätelautakunnan tehtävänä, on mahdollistaa asukkaille hyvin toimivat ja laadukkaat jätehuoltopalvelut sekä taata hyvät toimintaedellytykset alueen yrityksille.

Kunnioittavasti

Kaakkois-Suomen Kuljetusyrittäjät

Eeva-Maija Koponen
Eeva-Maija Koponen
toimitusjohtaja

SAAPUNUT

09. 11. 2015

Kymen jätelautakunta
PL 32
45701 KUUSANKOSKI

Dn:o
7629/14.06.02/2015

LAUSUNTO
6.11.2015

Lausunto sako- ja umpikaivolietteen jätteenkuljetusjärjestelmästä, 7269/14.06.00/2015

Kymen jätelautakunnan alueella toimivat sako- ja umpikaivoja tyhjentävät yrittäjät (jäljempänä Yrittäjät) toteavat, että koko Kymen jätelautakunnan alueella paras tapa hoitaa sako- ja umpikaivolietteiden tyhjennykset on nykyinen kiinteistöhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä.

Nykyinen malli on joustava ja asiakaslähtöinen, sekä markkinaehtoinen, jossa loppuasiakas saa kilpailuttaa ja valita vapaasti Yrittäjiä, joilta palvelun haluaa ostaa. Kymen jätelautakunnan alueella on monta Yrittäjää tarjoamassa palveluita. Alueen yritykset ovat merkittäviä työllistäjiä ja seutukunnalla tarvitaan kipeästi markkinaehtoisia työpaikkoja, joita alueen Yrittäjät osaltaan ylläpitävät ja luovat.

Kuntien tehtävä on viranomaisena valvoa lakien toteutumista ja luoda tasapuoliset puitteet markkinaehtoiselle yritystoiminnalle. Kuntien ei tule toimia operaattoreina vapailla markkinoilla ja kilpailla osittain tai kokonaan kilpailulta suojassa olevien (jäte)yhtiöiden kautta. Alueen Yrittäjät vaativat, että kunnallisten jäteyhtiöiden (tai liikelaitosten) kokonainen tai osittain erityis- ja monopoliasema tulee poistaa ja ne tulee saattaa kilpailullisesti tasavertaiseen asemaan muiden avoimilla markkinoilla toimivien yritysten kanssa.

Alueen Yrittäjien puolesta

PSFA

Suurpää Oy
Pekka Suurpää

Puhdistusliike R. Jokimäki Ky
Jonny Jokimäki

Kausalan Kiinteistö- ja Siivouspalvelu Oy
Tuija Mikkola

Solla-Trans Oy
Joonas Solla

Puhdistushuolto Pertti Lehtinen Ky
Pertti Lehtinen

Ekoturve Oy / Lokka-auto
Jari Tielinen

Autoyhtymä Vuorinen Oy
Harri Vuorinen

Lokahuolto Sakka Oy
Jari Hartikka

13. 11. 2015

7629/^{Dn:o}14.06.001 2015

Kymen jätelautakunta
Kouvolan kaupunki
Valtakatu 33, 45701 Kuusankoski
tekinenjaymparisto@kouvola.fi

Lausuntopyyntö 6.10.2015
Kymen jätelautakunnan kuulutus 6.10.2015

LAUSUNTO SAKO- JA UMPIKAIVOLIETTEIDEN JÄTTEENKULJETUSJÄRJESTELMÄSTÄ 7629/14.06.00/2015

Yleistä

Kymen jätelautakunta valmistelee päätöstä sako- ja umpikaivolietteen kuljetusjärjestelmästä lautakunnan kuntien Haminan, Iitin, Kouvolan, Kotkan, Lapinjärven, Miehikkälän, Virolahden ja Pyhtään alueilla, joissa on tällä hetkellä käytössä kiinteistön haltijan malliin perustuva sako- ja umpikaivolietteiden kuljetusjärjestelmä. Kymen jätelautakunnan toimialueen kunnista Mäntyharjulla on käytössä kunnan järjestämään malliin perustuva kuljetusjärjestelmä. Jätelautakunnan alueella on tarkasteltu nykyisen kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen tilaa Pöyry Finland Oy:n 28.9.2015 päivätyssä raportissa (jäljempänä: *raportti*). Jätelautakunta on päättänyt antaa niille, joiden oloihin päätöksellä voi olla vaikutusta, mahdollisuuden lausua mielipiteensä asiasta 13.11.2015 mennessä.

Raportissa tarkastellaan, voidaanko lautakuntaan kuuluvissa kunnissa säilyttää kiinteistökohtainen ja asukkaiden valintaan perustuva kuljetusmuoto, vai edellyttääkö voimassa oleva jätelaki (646/2011), että jätelautakunnan toimialueella tulee siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetusjärjestelmään.

Kymen Yrittäjät ry katsoo alueen yrityksiä edustavana organisaationa velvollisuudekseen esittää huomionsa raportista, jotta kunnissa ja jätelautakunnassa toimivat päättäjät saisivat riittävää selvitystä voimassa olevan lainsäädännön sisällöstä ja muista asiaan liittyvistä seikoista.

Edellä mainitun johdosta Kymen Yrittäjät ry esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa.

Päätöksenteon perustuttava oikeaan ja puolueettomaan tietoon

Jätelautakunnan päätöksen valmistelussa tulee selvittää päätöksentekoa varten tarvittavat tosiasiat. Viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Kuntalaiset sekä kunnan alueen muut toimijat voivat korostetusti edellyttää, että sekä päätöksen valmistelijat että päättäjät toimivat tasapuolisesti, harkintavaltaa oikein käyttäen sekä objektiivisesti. Lisäksi hallinnolliset päätökset on aina perusteltava, ja päätöksessä ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun.

Raportti ei voi yksinään toimia viranomaisen päätösesityksen pohjana. Jätelautakunnan esittelijän päätösehdotuksen, ja viime kädessä päättäjien ratkaisun, on perustuttava kattavasti ja puolueettomasti eri selvityksiin. Myös asukkaiden mielipide tulisi ottaa huomioon.

Esitämme tässä yhteydessä yleisiä huomioitamme raportin sisällöstä. Lisäksi käsittelemme erikseen kuljetusjärjestelmien valintaan ja vaikutuksiin liittyviä asioita jäljempänä.

Lakia tulee noudattaa kuljetusjärjestelmästä riippumatta

Asukkaiden ja kuntalaisten on luovutettava jätelain 32 §:n mukaisesti kunnan vastuulle kuuluva jäte alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai kunnan järjestämään alueelliseen vastaanottopaikkaan (jätelaki 41 §). Kiinteistöjen ja asukkaiden velvollisuuteen luovuttaa kunnalle kuuluva jäte ei riipu millään muotoa siitä, mikä kuljetusjärjestelmä kunnassa on valittu.

Jos kiinteistö ei tee lain mukaista sopimusta jätteen kuljettamisesta, jätehuoltoviranomainen saa asiasta tiedon asianmukaisen valvonnan kautta ja voi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin (mm. jätelain 147 §:n rangaistus-sääntö 41 § 1 mom:n rikkomisesta). Viranomaisvalvontaa helpottaa jätteenkuljettajille laissa asetettu tiedonantovelvollisuus: jätehuoltoviranomaiselle tulee antaa kuljetustavasta riippumatta tietoja muun muassa kiinteistöistä, joilta jätettä on noudettu, jätteastioiden tyhjennyskerroista, kiinteistöiltä kerätyn jätteen määrästä ja toimituspaikasta (jätelaki 39 §). Viranomaisen tulee valvoa, että velvoitetta noudatetaan.

Viranomaisvalvonta ei riipu valitusta kuljetustavasta

Viranomaisvalvonta ei saa olla riippuvainen valitavasta kuljetusjärjestelmästä. Kuljetusyritysten tulee toimia lain edellyttämällä tavalla jätehuoltomääräysten mukaisesti riippumatta siitä, kumpaa kuljetusjärjestelmää alueella noudatetaan (jätelaki 39 §). Jos kuljetusyritys toimii jätehuoltomääräysten vastaisesti, on viranomaisen puututtava asiaan lain edellyttämällä tavalla. Jos jätelakia ei noudateta ja sen perusteella pyydettyjä

selvityksiä ei saada, voi viranomainen määrätä ne annettavaksi uhkasakon nojalla (jätelaki 125 § ja 129 §).

Näin ollen raportissa esitetyt huomiot valvonnan puutteista nykyjärjestelmän osalta sekä johtopäätökset siitä, että valvonnan tehostuminen olisi peruste kunnan järjestämään malliin siirtymiselle, ovat perusteluiltaan puutteellisia. Viranomaisvalvonta ja jätelain noudattaminen eivät saa olla riippuvaisia valittavasta kuljetusjärjestelmästä. Lisäksi on hyvä huomioida, että raportin mukaan valituksia on joka tapauksessa tullut hyvin vähän, vain muutamia viimeisen viiden vuoden aikana. Kaikissa kunnissa valituksia ei ole tullut edes joka vuosi. Viranomaisille ei ole yksittäistapausta lukuun ottamatta myöskään tullut tarkastuspyyntöjä väärin paikkoihin tyhjennetyistä lietteistä tai kaivojen omatoimisesta tyhjentämisestä. Lietteiden keräys ja kuljetus on arvioitu olevan ammattitaitoista. (raportin s. 6 ja 15)

Kuljetusjärjestelmien valinta jätelain mukaan

Kuulutuksen liitteenä olevassa taustamateriaalissa todetaan sivulla 1, että kunnan järjestämä jätteenkuljetus olisi jätelain mukainen ensisijainen tapa järjestää sako- ja umpikaivolietteen kuljetus. Huomautamme, että jätelain 35 §:n mukaan kunnan tulee järjestää jätteen kuljetus *vaihtoehtoisesti* joko kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämänä. Molempia vaihtoehtoja tulisi siten punnita tasavertaisesti, eikä kunnan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä ole automaattisesti ensisijainen.¹ Myös eduskunta korosti mallien samanarvoisuutta säätäessään nykyistä jätelakia (Ympäristövaliokunnan mietintö 23/2010 vp).

Jätelain 37 §:n mukaan kunta voi päättää, että kiinteistöittäinen jätteenkuljetus järjestetään kunnassa tai sen osassa siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa (kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus), jos:

- 1) näin järjestetty jätteenkuljetus täyttää jätelain 35 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset [kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistä vasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin];
- 2) jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle;

¹ Myös jätelakia koskevan lainvalmistelumateriaalin mukaan jätehuoltoviranomaisella on edelleen vanhan lain sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen kaltainen mahdollisuus järjestää vastuulleen kuuluvien yhdyskuntajätteen kuljetus siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa (HE 199/2010 vp, s. 39).

3) päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Kymen Yrittäjät korostaa, että kuljetusjärjestelmää koskevassa päätöksessä tulee yksilöidysti ja tasapuolisesti tarkastella kaikkia edellä mainittuja vaatimuksia. Eduskunta on jätelain hyväksyessään korostanut jätteenkuljetusjärjestelmien lähtökohtaista samanarvoisuutta, edellytysten yhtäläisyyttä ja siten kilpailuneutraliteettia (Ympäristövaliokunnan mietintö 23/2010 vp).

Raportissa ei ole kaikilta osin käsitelty riittävän kattavasti jätelain 37 §:ssä esitettyjä reunaehtoja. Tämän osalta esitämme täydentävinä huomioinamme seuraavaa.

Kuljetuspalvelujen kattavuus ja luotettavuus sekä kohtuulliset ja syrjimättömät ehdot

Raportista käy ilmi, että kuljetuspalveluja on jätelautakunnan alueella kattavasti ja luotettavasti saatavilla. Raportissa mukaan usealle kuljetusyritykselle on muodostunut pitkäaikaisia asiakassuhteita. Lisäksi kuljettaja-aastatteluiden perusteella kuljetusyritykset pystyvät reagoimaan asiakkaiden esittämiin tilauksiin nopeasti ja haluavat palvella asiakasta mahdollisimman hyvin. Palvelua ja päivystystä on myös todettu olevan saatavilla lähes vuorokauden ympäri.

Yritysten runsas lukumäärä ja niiden välinen kova kilpailu pitää tehokkaasti asiakkaiden hinnat kohtuullisina. Tarjonta on tällä hetkellä kattavaa ja luotettavaa. Siirtyminen kunnan kilpailuttamaan malliin lopettaisi kuljetusyritysten välisen kilpailun. Tällä olisi negatiivinen vaikutus niin hintatasoon kuin palvelun laatuun ja saatavuuteen.

Jätelaki ei edellytä jätteenkuljetusyrityksiltä yhtäläisiä asiakashintoja. Kilpailulainsäädäntö edellyttää, että jokainen yritys tekee toimintaansa koskevat päätökset itsenäisesti. Yritys voi hinnoitella palvelunsa eri asiakkaille, asiakasryhmille tai eri alueille toisistaan poikkeavasti, jos siihen on perusteltu syy. Hintaratkaisuihin liittyy oleellisesti objektiivinen arvio palvelun laajuudesta, käyntikerroista sekä kuljetusmatkoista. Tältä osin on lisäksi huomioitava, että jätelain 79 §:n mukaan jätemaksun perusteina voi olla myös mm. jätteen keräys- ja kuljetusolot kiinteistöllä ja noutoalueella sekä kuljetusmatka.

Jätelain esitöissä todetaan, että ”*Sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen etuna voidaan pitää keskitettyä järjestelmää parempaa mahdollisuutta asiakaslähtöisten kuljetuspalvelujen tuottamiseen.*” (HE 199/2010 vp, s. 40). Kiinteistön haltijan valintaan perustuva malli mahdollistaa sen, että asukkaat voivat tilata sako- ja umpikaivolietteen tyhjennyksen ja kuljetuksen sopivimmaksi katsomaltaan palveluntarjoajalta toisin kuin kunnan järjestämässä kuljetusmallissa.

Käsityksemme mukaan jätelautakunnan alueella on oltu nykyiseen kiinteistön haltijan malliin perustuvaan kuljetusjärjestelmään pääosin erittäin tyytyväisiä. Lisäksi kuljetusyrietykset tarjoavat asukkaille sako- ja umpikaivolietteiden kuljetuspalveluiden ohella useita muitakin erilaisia palveluita. Raportissa olisi tullut selvittää kattavalla tavalla, esimerkiksi asukasselvityksen perusteella, jätelautakunnan alueella asuvien näkemyksiä eri kuljetusjärjestelmävaihtoehdoista.

Jätehuollon yleinen toimivuus kunnassa sekä vaarattomuus ja haitattomuus terveydelle sekä ympäristölle

Viittaamme jo edellä mainittuun, että puutteet viranomaisvalvonnassa ja jätehuollon lakisääteisessä seurannassa eivät saa olla riippuvaisia valittavasta kuljetusjärjestelmästä. Kuljetusyrietysten on noudatettava lakisääteisiä velvoitteitaan riippumatta valittavasta kuljetusjärjestelmästä.

Reittien mahdollisimman tehokasta suunnittelua voidaan jo yrietysten toiminnan kannalta pitää itsestäänselvytytenä. Kiinteistön haltijan omaan valintaa perustuva malli mahdollistaa tyhjennysvälien määrittämisen tosi-asiallisen tarpeen mukaan, jolla voidaan välttää kaivojen tyhjentämistä puolityhjinä. Kuten raportissakin on todettu, puolityhjän kaivon tyhjentäminen ei ole taloudellisesti eikä ympäristöllisesti kannatettavaa.

Lisäksi on syytä asettaa ympäristövaikutukset oikeisiin mittasuhteisiin: esimerkiksi Oulun seudulla tehdyn selvityksen mukaan kunnan malliin siirtyminen vähentäisi raskasta liikennettä ainoastaan 0,09 % ja liikenteen kokonaispäästöt vähenisivät 0,1 - 0,5 %.² Myös jätelain esitöissä todetaan, että kasvihuonekaasujen kokonaispäästöihin nähden jätteen kuljetusjärjestelmien muutoksista aiheutuvat ilmastovaikutukset ovat vähäisiä (HE 199/2010 vp, s. 40).

Vaikutukset yrietyksiin, toimialan kilpailuun, kuntien kustannuksiin, kotitalouksien asemaan sekä viranomaisten toimintaan

Kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen malli johtaa markkinoiden sulkeutumiseen jopa useiksi vuosiksi kilpailutuksen jälkeen. Kunnan malli tarkoittaa yrietyksille sitä, että kilpailutuksen voittanut (tavallisesti iso yrietyt) taho saa toimia alueella yksinoikeudella koko sopimuskauden ajan. Sen sijaan asukkaiden valintaan perustuvassa mallissa kaikilla lain mukaisesti toimivilla yrietyksillä on mahdollisuus tarjota palveluitaan alueen asukkaille, mikä on omiaan edistämään myös markkinoiden tervettä toimintaa ja pienyrietysten pääsyä markkinoille.

Kunnan mallin mukaiset kilpailutukset suosivat suuria yrietyksiä, mikä useassa tapauksessa johtaa yrietysten lukumäärän vähenemiseen, pitkällä aikavälillä kilpailun loppumiseen ja sitä kautta kunnille aiheutuvien kustan-

² http://www.jly.fi/oulun_jatehuolto_loppuraportti.pdf, s. 22 ja 26.

nusten nousuun. On selvää, etteivät kilpailutuksen hävinneet pienet paikalliset kuljetusyrietykset kykene odottelemaan useita vuosia uuden kilpailutuksen järjestämistä, vaan voivat joutua luopumaan yritystoiminnastaan korvaavan toiminnan puuttuessa. Mikään yritys ei voi odottaa useita vuosia seuraavaa kilpailutusta jäteautot toimettomana. Loka-autoja ei myöskään voi ilman mittavia investointeja muuttaa muuhun käyttöön soveltuviksi. Kun tarjontaa on vähän, voivat jäljelle jääneet yritykset nostaa hintojaan. Nimenomaan tällainen kehitys vaikuttaa kielteisesti ja epäterveellä tavalla kilpailuun.

Kiinteistön haltijan malliin perustuvaa sako- ja umpikaivolietteiden kuljetusta on harjoitettu Kymen jätelautakunnan toiminta-alueella jo vuosikymmeniä. Kuljetusyrietykset tarjoavat haja-asutusalueilla sako- ja umpikaivolietteiden kuljetuspalveluiden ohella myös useita muita palveluita. Kiinteistön haltijan malliin perustuvan kuljetusjärjestelmän säilyminen takaisi myös näiden palveluiden tarjonnan erityisesti haja-asutusalueiden tukena, parantaen ja pitäen yllä asukkaiden mukavuus- ja turvallisuustasoa sekä kehittää alueen elinkeinotoimintaa ja edesauttaa uusien yritysten ja innovaatioiden syntyä. Pienet, paikallisesti toimivat yritykset, ovat myös yleensä isoja valtakunnallisesti toimivia yrityksiä kiinnostuneempia oman kotiseutunsa kehittämistä.

Kotitalouksien aseman kannalta on tärkeä huomata, että kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa palveluntarjoajaa ei lähtökohtaisesti voi vaihtaa. Kunnan järjestämä jätteenkuljetus perustuu kilpailutuksiin, joiden pohjalta sopimukset tehdään useiksi vuosiksi. Sopimuksen purkaminen edellyttäneekin usein huomattavan vakavia kuljetusyrietyksen taholta tapahtuvia sopimusrikkomuksia. Sopimuksen purkaminen, esimerkiksi yksittäisen jätteenhaltijan kohdalla tapahtuneen sopimusrikkomuksen takia ei liene todennäköistä. Sen sijaan kiinteistön haltijan malliin perustuvassa järjestelmässä jätteenhaltija voi itsenäisesti valita kuljetusyrietyksen, eikä mikään taho pakota kiinteistön haltijaa jatkamaan sopimusta sellaisen kuljetusyrietyksen kanssa, jonka hinnoitteluun tai palveluun tämä ei ole tyytyväinen.

Lisäksi kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen perustuvassa mallissa yksityisen kuljetusyrietyksen tarjoama kuljetuspalvelu kuuluu kuluttajansuojalainsäädännön piiriin, toisin kuin kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Kiinteistön haltijan malliin perustuvassa kuljetusjärjestelmässä jätteenhaltijalla on oikeus kuluttajansuojalain mukaisiin oikeuskeinoihin, joista tärkeimpänä mahdollisuus purkaa sopimus ja vaihtaa kuljetusyrietyttä tilanteessa, missä jätehuollon palvelu ei vastaa sitä, mitä siltä säädösten perusteella edellytetään. Tätä mahdollisuutta jätteenhaltijalla ei ole kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen perustuvassa mallissa.

Viranomaisvaikutusten osalta viittaamme jo edellä lausuttuun. Lisäksi toteamme, että koska jätteen ammattimaisen kuljettajan on ilmoitauduttava ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin, ja jätelain mukaan kuljetusyrietyksillä on raportointivelvollisuus jätehuoltoviranomai-

sille, viranomaisen oman toiminnan puutteista ei voida tehdä johtopäätöstä jommankumman kuljetusjärjestelmän paremmuudesta. Myös kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätteen kuljetuksen hoitaa yritys. Jätelain vaatimukset koskevat kaikkia yrityksiä riippumatta siitä, mitä kuljetusjärjestelmää kunnassa käytetään, ja siten myös viranomaisen valvontavelvollisuus on kuljetusjärjestelmästä riippumaton.

Lopuksi

Käsityksemme mukaan Kymen jätelautakunnan alueella käytössä oleva sako- ja umpikaivolietteitä koskeva kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen perustuva nykyjärjestelmä täyttää jätelain mukaiset reunaehdot ja jätelain 37 §:n mukaiset edellytykset. Nykyjärjestelmä on toimiva, asiakaslähtöinen, pk-yritysten kilpailua, elinvoimaisuutta ja markkinaehtoisuutta lisäävä sekä jätelain mukaisesti toteutettu. Se myös tukee kokonaispalveluiden tarjontaa jätelautakunnan alueella, erityisesti haja-asutusalueiden tarpeet huomioon ottaen.

Kunnioitavasti

Kymen Yrittäjät ry psta

Tiina Moberg
Toimitusjohtaja

Jakelu

Kymen jätelautakunta

Tiedoksi

kirjaamo@kouvola.fi
kirjaamo@hamina.fi
kirjaamo.iitinkunta@iitti.fi
kirjaamo@kotka.fi
kunta@lapinjarvi.fi
miehikkala@miehikkala.fi
kirjaamo@mantynharju.fi
kirjaamo@pyhtaa.fi
kirjaamo@virolahti.fi

SAAPUNUT

12.11.2015

13. 11. 2015

Dn:o
7629/14.06.02/2015

LAUSUNTO

Kymen Jätelautakunta
Kouvola kaupunki
Valtakatu 33, PL 32
45701 KUUSANKOSKI
kirjaamo@kouvola.fi
tekninenjaymparisto@kouvola.fi

LAUSUNTO SAKO- JA UMPIKAIVOLIETTEEN JÄTTEENKULJETUSJÄRJESTELMÄSTÄ
7629/14.06.00/2015

Lausunnon antaja:

Lassila & Tikanoja Oyj
PL 28, 00441 Helsinki
Y-tunnus 16801140-0

Yhteyshenkilö:

Mika Nikander, p. + 358 503857051
mika.nikander@lassila-tikanoja.fi

Viite: Kuulutus 1.10.2015

Asianosaisuus:

Lassila & Tikanoja Oyj (jatkossa L&T) toimii alueella ja tarjoaa kattavasti sako- ja umpikaivolietteen tyhjennys- ja kuljetuspalveluita, joten kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen palveluntarjoajan roolissa, L&T:n mielipide tulee ottaa asiasta päätettäessä huomioon.

Lausunto:

L&T esittää, että Kymen jätelautakunnan alueella parhaiten sopiva jätteenkuljetusjärjestelmä sako- ja umpikaivolietteilille on kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus. Järjestelmä on toiminut alueella hyvin ja asiakkaat ovat olleet siihen tyytyväisiä. L&T on sitoutunut tarjoamaan palveluita kaikkien yhteistoiminta-alueen kuntien osalta kattavasti, luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin yhteistyössä alueen muiden kuljetusyritysten kanssa. L&T ilmoittaa jätemaksun perusteet asiakkaille jätelain 85 §:n mukaisesti.

Terve kilpailu, joka kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa toteutuu, edistää yritysten innovatiivisuutta ja uusien palveluratkaisujen kehittymistä jätehuollossa ja palvelee näin alueen jätehuollon kehittymistä. L&T toimii terveyttä ja ympäristöä vaarantamatta, ympäristölupiensa puitteissa, ympäris-

12.11.2015

LAUSUNTO

töviranomaisten valvonnassa. L&T:llä on ympäristöjärjestelmä ISO 14001 sekä käytössä laaja yritysraportointi.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus kokonaisuutena, myös sako- ja umpikaivolietteiden osalta lisää kotitalouksien päätäntävaltaa valita jätteenkuljetusyritys kokemansa palvelun laadun ja –hinnan perusteella. Asiakaspalvelu ja päivystys toimii kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa 24/7, eikä virka-aika rajoita sitä, kuten kunnan kilpailuttamassa järjestelmässä. Palvelun laatuun ja asiakastyytyväisyyteen tällä on olennainen merkitys, etenkin umpikaivojen tapauksessa, joissa liian hidas tyhjennys voi johtaa järjestelmän tukkeutumiseen, jätteen purkautumiseen huoneistoon tai jopa ympäristöön.

L&T toimittaa jätehuoltoviranomaiselle lain mukaiset tiedot jätteenkuljetusrekisterin ylläpitoa varten. Jätehuoltoviranomaisen riippumattomuus jätehuoltohoitavista yrityksistä on tärkeää ja toteutuu paremmin kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuin kunnan kilpailuttamassa järjestelmässä.

Kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa kaivojen tyhjennys toteutuu täyttöasteen ja tyhjennystarpeen perusteella, eikä sen perusteella, mikä aika kalenteriin on tyhjennykselle ennakolta määritetty, jolloin välttyään mm. mahdollisen kelirikon aiheuttamilta ongelmilta, kun tyhjennysajankohta pystytään valitsemaan vapaammin. Puolityhjiä kaivojen tyhjennys aiheuttaa myös enemmän kuljetuspäästöjä, kuin täysien kaivojen tyhjennys ja samalla se lisää kuljetusten kustannuksia.

Kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa kuljetusyritysten asiakkuudet määräytyvät markkinatilanteen mukaan, eikä kerralla synny isoja asiakkuuksien siirtymiä, kuten kuljetusjärjestelmän vaihdoksissa tyypillisesti, mikä aiheuttaa ongelmia kuljetusten sujuvuuteen.

Kuljetusyritysten toimintaedellytykset ja edellytykset investoida ja työllistää pysyvät kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa parempana, kuin kunnan kilpailuttamassa järjestelmässä, joka aiheuttaisi kuljetusyritysten alueelta häviämistä. Myös kuljettajien työsuhteet ovat kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetusjärjestelmässä tyypillisesti pitkäaikaisia, eikä pätkätyösuhteita, kuten kunnan kilpailuttamassa järjestelmässä, jossa urakan sopimuskauden pituus vaikuttaa yrityksen kykyyn palkata työvoimaa. Häviävät yritykset ja työpaikat tarkoittaisivat alueen kunnille verotulojen vähenemistä ja työttömyyden kasvua.

12.11.2015

Lassila & Tikanoja Oyj, Kotkan yksikkö

Mika Nikander

Yksikön päällikkö, Teollisuuspalvelut

SAAPUNUT

19. 10. 2015

1 (8)

19.10.2015

Dn:o
7629/14.06.00 / 2015

Kymen Jätelautakunta
Kouvolan kaupunki
Valtakatu 33, PL 32, 45701 KUUSANKOSKI
kirjaamo@kouvola.fi
tekninenjajymparisto@kouvola.fi

Kymen jätelautakunnan alueen kunnan- ja kaupunginhallitukset sekä tekniset lautakunnat ja ympäristölautakunnat

Lausunnon antaminen sako- ja umpikaivolietteidien jätteenkuljetusjärjestelmästä

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry esittää, että paikkakunnallenne ja koko Kymen jätelautakunnan alueelle sopisi parhaiten sako- ja umpikaivolietteidien kuljetuksessa kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on toimivin erityisesti sako- ja umpikaivolietteidien tyhjennyksessä. Järjestelmä on toiminut alueella hyvin ja asiakkaat ovat olleet palveluun tyytyväisiä.

Toisena vaihtoehtona olevaa kunnan järjestämää jätteenkuljetusta on harjoitettu Suomessa sako- ja umpikaivolietteidien tyhjennyksessä vain kymmenellä paikkakunnalla. Näillä alueilla on esiintynyt suuria ongelmia ja asiakkaat ovat olleet kankeaan järjestelmään tyytymättömiä.

Eri tahojen lausunnoilla tulee olla päätöksenteossa tärkeä merkitys. Lopullisen päätöksen asiassa tekee jätehuoltoviranomaisena toimiva Kymen jätelautakunta lausuntojen perusteella.

Uusi jätelaki tuli voimaan 1.5.2012. Sen mukaan jätehuoltoviranomaisen tuli päättää 1.5.2013 mennessä sopimusperusteisen jätteenkuljetusjärjestelmän jatkumisesta uuden lain mukaisena kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Tässä yhteydessä Kymen jätelautakunta on pyytänyt lausuntoja.

Asianosaisuus

SKAL edustaa yksityisiä jätehuoltoyrityksiä. Liiton jäsenyrityksiä toimii myös Kymen jätelautakunnan alueella. SKAL edustaa asiassa alueen toimijoita, ja sen mielipide tulee ottaa huomioon.

Hallintolain 41 §:n mukaan esillä olevassa asiassa tulee antaa vaikuttamismahdollisuus, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Jätelain vaatimukset valmistelulle

1.5.2012 voimaan tulleen jätelain 646/2011 § 37 [Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus] asettaa vaatimukset sille, mitä seikkoja tulee tarkastella silloin, kun jätteenkuljetusjärjestelmästä päätetään. Vaatimukset ovat seuraavat:

"Kunta voi päättää, että kiinteistöittäinen jätteenkuljetus järjestetään kunnassa tai sen osassa siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa (kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus), jos:

- 1) näin järjestetty jätteenkuljetus täyttää 35 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset [Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin];*
- 2) jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai häirtää terveydelle tai ympäristölle*
- 3) päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan."*

SKAL korostaa, että kuljetusjärjestelmää koskevassa päätöksessä tulee yksilöidysti tarkastella kaikkia edellä mainittuja vaatimuksia.

Jätelain vaatimusten täytyminen alueella

1. Ensimmäisenä edellytyksenä on jätelaissa (37§ ja 35 §) todettu seuraavasti: "Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin."

Kymen jätelautakunnan alueella toimivat sako- ja umpikaivolietteiden kuljetuksessa ainakin seuraavat yritykset: Autoyhtymä Vuorinen Oy/ Loka-auto Vuorinen Veikko, Delete Puhdistuspalvelut Oy, Eerola Yhtiöt Oy, Gagga-R. O. Tmi, Kausalan Kiinteistö- ja Siivouspalvelu Oy, Koneellinen Puhdistushuolto Sakka Oy, Kuljetus Sinkkonen Oy, Kuljetus Soimakallio Ky, Lassila&Tikanoja Oyj, Latemar Oy, Loka-auto

Jari Tielinen, Loviisan Viemäripalvelu Ky, Noviak Oy, Puhdistusliike R. Jokimäki Ky, Puhdistushuolto Pertti Lehtinen Ky, Solla-Trans Oy, Suurpää Oy, T & K Karppanen Oy ja VTM Putkistohuolto Oy. Näiden lisäksi sako- ja umpikaivolietteen tyhjennyksissä toimii alueella pienempiä toimijoita.

Yritysten tarjonta on alueella runsasta ja niiden välinen kilpailu on kovaa, mikä pitää asiakkaiden hinnat kohtuullisina. Tarjonta on tällä hetkellä kattavaa ja luotettavaa. Jätteen kuljetuspalveluita on tarjolla kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Jätehuoltoyhtiön mahdollinen kilpailutus supistaisi tarjontaa alueella, jolloin kattavuus ja luotettavuus kärsivät. Kilpailun katoaminen alueelta myös nostaa hintoja.

2. Toisena edellytyksenä jätelaissa (37 §) kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle on seuraava: "Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle." Kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta tukevat seuraavat seikat:
 - Kiinteistön haltijan järjestelmässä jätteenkuljetuksessa ei tule kerralla isoja asiakkaiden vaihdoksia kuljetusyriykselle, joista aina seuraa suuri ongelma kuljetusten toimivuuden kannalta.
 - Sako- ja umpikaivoja tyhjennetään kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa tilausten ja täyttöasteen mukaan. Jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa ne tyhjennetään kalenterin mukaan tietyllä viikolla, jolloin käydään tyhjentämässä puolityhjiä kaivoja ja toisilla kiinteistöillä kaivot ovat liian täynnä.
 - Sako- ja umpikaivojen tyhjennys saattaa jäteyhtiön kilpailutuksessa tulla epäsovivana aikana, esimerkiksi talvella, kun tie ei ole auki. On tarpeen tunnistaa, että pakkasilla tyhjäty säiliö saattaa jäätyä ja se menettää toimintakuntonsa.
 - Jäteyhtiön kilpailutus hävittää ylimääräisen kuljetuskapasiteetin alueelta. Se tuottaa ongelmia kriisitilanteiden hoidossa, kuten esimerkiksi jätevedenpuhdistamon ja jätevesiputkiston ongelmatilanteissa, tulvissa sekä suurten tapahtumien yhteydessä.
 - Jätteen kuljettaminen hoituu vaatimukset täyttävästi molemmissa kuljetusjärjestelmissä. Kiinteistön haltijan järjestämästä mallista ei aiheudu enempää haittaa ja vaaraa ympäristölle ja terveydelle kuin kunnan kilpailuttamasta kuljetuksesta, koska lakisääteiset ympäristövaatimukset eri toiminnoille täytyy olla samat kuljetusjärjestelmästä riippumatta.
3. Kolmantena edellytyksenä jätelaissa (37 §) kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle on seuraava: "Päätöksen vaikutukset

arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.” Kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta tukevat seuraavat seikat:

- Kotitalouksilla on mahdollisuus valita mieleisensä kuljetusyritys. Jos palvelu ei yrityksellä toimi halutulla tavalla, asiakas voi vaihtaa toiseen yritykseen.
- Päivystys toimii 24 tuntia/vrk. Tämä on tärkeä asia erityisesti lietteiden kuljetuksessa. Jätehuoltoyhtiön kilpailuttamassa kuljetuksessa toimii vain normaali asiakaspalvelu, yleensä ma-pe klo 8-16.
- Lietteiden tyhjennyksessä maksetaan vain todellisesta tilauksesta. Jos asiakas ei jäteyhtiön kilpailuttamassa kuljetuksessa voi ottaa vastaan tyhjennystä esitettyä aikana, asiakas joutuu maksamaan hukkanoutomaksun.
- Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus kehittää alueen elinkeinotoimintaa ja mahdollistaa uudet innovaatiot alalle.
- Jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa markkinat keskittyvät voimakkaasti ja paljon kuljetusyrityksiä on joutunut lopettamaan toimintansa. Urakka-alueiden pilkkominen pieniksi ei estä tätä kehitystä.
- Jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa paikkakunnan kuljettajat menettävät usein työpaikkansa, sillä jos urakan voittaa jokin alueen ulkopuolinen yritys, autot tulevat silloin isolta keskusvarikolta, ei omalta paikkakunnalta.
- Kuljettajien työsuhteet muuttuvat jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa pätkätöiksi, mikä vaikeuttaa ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta. Työntekijöiden ja yritysten verotulot vahvistavat alueen taloutta.
- Uuden jätelain mukainen jätteenkuljetusrekisteri turvaa viranomaisille tasavertaisen valvonnan molemmissa kuljetusjärjestelmissä.
- Uuden jätelain mukaan jätteenkuljetusyritysten tulee hakea toiminnalleen lupaa ELY-keskukselta jätehuoltorekisteriin liittymisellä. Tähän liittyvät myös vakuusmaksuvelvoitteet. Uudet velvoitteet koskevat molempia kuljetusjärjestelmiä. Myös ympäristöluvut ja ympäristövalvonnan velvoitteet koskevat samalla tavalla molempia kuljetusjärjestelmiä.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on paras vaihtoehto

SKAL:n saamien tietojen mukaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on paras ja toimivin vaihtoehto alueella. Se toimii hyvin, ja

asiakkaat ovat palveluun tyytyväisiä. Yksityiskohtaiset perustelut ovat seuraavat:

1. Jäteyhtiön järjestämä kilpailutus ei alenna asukkaiden kustannuksia

Sako- ja umpikaivolietteiden tyhjennyksessä kuljetusten kilpailutus keskitetysti ei johda asukkaiden maksamien hintojen laskuun. Kokonaishinnat usein kohoavat, koska tyhjennykset tapahtuvat automaattisen aikataulun mukaan, eikä asiakkaiden tilausten perustella kaivojen täytyttyä. Asiakkaat joutuvat myös maksamaan jätehuoltoyhtiön kilpailutuksessa tarpeettomia hukkanoutomaksuja, jos he eivät pysty vastaanottamaan tyhjennystä esitettynä ajankohtana.

Jätehuoltoyhtiön kilpailutusta sako- ja umpikaivolietteiden tyhjennyksessä on Suomessa kokeiltu vain muutamalla paikkakunnalla: Alavudella (1.1.2011 alkaen), Ilmajoella (1.3.2013 alkaen), Jalasjärvellä (1.3.2013 alkaen), Kemiönsaarella (1.1.2013 alkaen), Kuortaneella (1.4.2013 alkaen), Lapualla (1.3.2014 lähtien), Mäntyharjulla, Ranualla, Seinäjoella (1.4.2012 alkaen) ja Ähtärissä (1.5.2013 lähtien). Kokemukset ovat tämän toiminnan osalta siis hyvin vähäiset.

Kuljetusjärjestelmän muutos ja urakoitsijoiden vaihdokset kilpailutusten välillä ovat saaneet aikaan ongelmia jätehuollon toimivuudessa, kun uudet kuljetusyrietykset eivät ole löytäneet kaikkia kohteita.

Keskitetty kilpailuttaminen estää kotitalouksia hankkimasta haluamansa laadun mukaista jätteenkuljetusta. Keskitetyssä kilpailutuksessa asukkaat tai muutkaan kunnan vastuulla oleva toimijat eivät voi enää valita toista kuljetusyrietystä, jos palvelu ei toisella pelaa. Asukas on siis pakotettu tyytymään jätehuoltoyhtiön hänelle valitsemaan palvelun laatuun.

2. Keskitetty kilpailutus ei johda ympäristöpäästöjen vähentymiseen

Kahden jätteenkuljetusjärjestelmän välillä kuljetuksesta aiheutuvien päästöjen erot ovat erittäin pienet. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuljetusyrietykset ovat suunnitelleet tehokkaat kuljetusreitit. Yrityksille hukka-ajo on suoraan pois yrityksen tuotosta, eikä sellaiseen ole yksityisillä yrityksillä varaa.

Sako- ja umpikaivolietteiden kunnallisessa kilpailutuksessa on säännöllisen tyhjennysrytmin vuoksi käyty imemässä puolityhjiä kaivoja.

Toisilla asiakkailla kaivot ovat olleet liian täynnä, koska kaivoja on alettu tyhjentää kalenterin mukaan eikä täyttöasteen ja tilausten perusteella.

Erityisesti umpikaivojen tyhjennys tulee tapahtua hyvin nopeasti säiliön hälytysjärjestelmän hälytyksen jälkeen. Jos tyhjennystä ei saada nopeasti, järjestelmä tukkeutuu ja jätettä purkautuu huoneistoon tai pahimmassa tapauksessa valuu ympäristöön. Nopea tyhjennys voidaan turvata vain yritysten ympärivuorokautisella hälytyspalvelulla.

Toisaalta jätehuoltoyhtiön kilpailutuksen seurauksena ylimääräinen kuljetuskaluston kapasiteetti häviää alueelta. Tällä on negatiivinen vaikutus kriisitilanteiden hoidossa, esim. jätevedenpuhdistamon ja jätevesiputkiston ongelmatilanteissa, tulvissa sekä suurten tapahtumien yhteydessä. Jätehuoltoyhtiön kilpailutuksen seurauksena näihin ongelmatilanteisiin ei saa enää nopeasti kuljetuskalustoa, joka johtaa suuriin päästöihin luontoon esim. pumppuvaurioissa jätevedenpuhdistamolla tai jätevesiputkiston repeytyttyä. Näitä ongelmatilanteita tapahtuu kohtalaisen usein ja äkkiarvaamatta.

3. Keskitetyllä kilpailutuksella on erittäin kielteiset yritysvaikutukset

Kunnallinen kilpailutus on varsin tuhoisa jätteenkuljetusalan yritystoiminnalle. Jos jokin yritys häviää kilpailutuksessa, se menettää mahdollisuuden yritystoiminnan harjoittamiseen. Mikään yritys ei voi odottaa 3-5 vuotta seuraavaa kilpailutusta jäteautot toimettomana odottaen. Jos paikallinen yritys häviää kilpailun, myös paikkakunnan kuljettajat menettävät työpaikkansa. Kunta menettää verotuloina sekä paikallisen yrityksen verot että työntekijöiden verot.

Toteutuneen perusteella voidaan osoittaa, että keskitetty kilpailutus johtaa kilpailun keskittymiseen, koska ensimmäisten kilpailutuskertojen alihinnoittelulla voidaan tietoisesti raivata markkinoilta osa yrityksistä. Seuraavalla kerralla tarjoajia on vähemmän ja hinnat lähtevät nousuun.

Julkiseen kilpailutukseen osallistuminen on monelle pienemmälle yritykselle hyvin haastavaa. Se myös vähentää julkiseen kilpailutukseen osallistumista.

Yritysten osalta jätteenkuljetusjärjestelmän muuttaminen johtaa päätöksiin, jolloin yrityksen toiminnan kehittäminen estyy. Pahimmillaan yritys joutuu lopettamaan toimintansa ja sanomaan irti pitkäaikaisissa työsuhteissa olleen henkilöstönsä. Julkisista hankinnoista johtuva määräaikaaisuus tuo määräaikaisuuden myös henkilöstöön ja lisää laajasti taloudellista epävarmuutta.

Kunnan kilpailuttamisesta johtuva julkinen hankinta määräaikaisena toimintana aiheuttaa haittaa sekä asukkaille että alan yrityksille. Julkiset hankinnat eivät tässä tapauksessa edistä kilpailua, vaan ne lamauttavat jo toimivien markkinoiden toiminnan.

Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen malli antaa pysyvyyden sopimusympäristöön ja mahdollistaa aidon asiakas-yritys - rajapinnan, mikä auttaa palveluiden ja keräysteknologioiden innovoinnissa ja käyttöönotossa.

4. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Viranomaisvalvonnan osalta laki turvaa samanlaisen valvonnan kuljetusjärjestelmästä riippumatta. Jätteenkuljetusrekisteriä koskevat tiedot tulee antaa viranomaiselle myös kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Jätteenkuljetusrekisterin hoitaminen ja ylläpito ovat tärkeitä jätehuoltoviranomaisen tehtäviä. Jätehuoltoviranomaisen tehtävänä on valvoa jätteenkuljetusrekisterin avulla kiinteistöjen mukanaoloa jätehuollossa. Jätteenkuljetusyritykset ilmoittavat jätteenkuljetusrekisteriin jätehuollon piirissä olevat kiinteistöt, jäteastian koon ja tyhjennysvälin jätejakeittain. Tämä koskee myös lietteiden kuljetusta. Uuden jätelain mukaan sako- ja umpikaivolietettä kuljetettaessa tulee täyttää myös siirtoasiakirja.

Uuden jätelain mukaan jätteenkuljetusyritysten tulee puolestaan hakea toiminnalleen lupaa ELY-keskukselta jätehuoltorekisteriin liittymiseen ja siihen liittyvät myös vakuusmaksuvelvoitteet. Vanhassa laissa toimintaan riitti ilmoitus ELY-keskukseen. Uudet velvoitteet koskevat molempia kuljetusjärjestelmiä. Myös ympäristöluvut ja ympäristövalvonnan velvoitteet koskevat molempia kuljetusjärjestelmiä.

Yhteenveto

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry katsoo, että Kymen jätelautakunnan alueella ei ole esitetty sellaisia jätelain 37 §:n edellyttämiä perusteluja, jotka estäisivät sako- ja umpikaivolietteiden kuljetuksessa kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän valintaa. Alueella on tarjolla yksityisiä jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

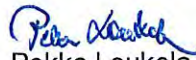
SKAL:n mielestä suora asiakkaan ja yrittäjän välinen sopimus mahdollistaa parhaiten pitkäaikaiset asiakassuhteet ja luo parhaat edellytykset tehokkaalle jätehuoltojärjestelmälle. Kunnan, ja tässä tapauksessa myös jätelautakunnan tehtävänä, on mahdollistaa asukkaille hyvin toimivat ja laadukkaat jätehuoltopalvelut sekä taata hyvät toimintaedellytykset alueen yrityksille.

Kunnioittavasti

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Jiri Lehtonen
toimitusjohtaja

Pekka Loukola
asiantuntija

Lausunto sako- ja umpikaivolietteiden jätteenkuljetusjärjestelmästä 7629/14.06.00/2015

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry edustaa noin kuuttakymmentä jätehuollon osaamista ja palveluita tarjoavaa yritystä, joiden toimintaan viranomaisten kuljetusjärjestelmäpäätökset vaikuttavat. Osa YTP:n jäsenyrityksistä toimii Kymen jätelautakunnan alueella.

Jätelain 35 ja 37 §:ssä säädettyjen kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytysten perusteella kunnan jätehuoltoviranomaisen on tehtävä päätös siitä, jatketaanko sako- ja umpikaivolietteiden jätteenkuljetuksia kiinteistön haltijan järjestämänä vai siirrytäänkö kunnan järjestämään ja kilpailuttamaan jätteenkuljetukseen. YTP esittää, että nyt päätöksentekoon kuuluvissa kunnissa Kymen jätelautakunnan toimialueella tulisi säilyttää sako- ja umpikaivolietteiden kuljetuksessa kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus alla mainituin perustein.

Jätelain vaatimusten täytyminen alueella

Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Sako- ja umpikaivolietteiden kuljetuksessa Kymen jätelautakunnan toimialueella palveluita tarjoaa valtakunnallisestikin vertailtuna runsas määrä yrityksiä: Pöyryn selvityksen mukaan ainakin 16 yritystä tuo lietteitä kuntien vastaanottoaikkoihin, ja kuntakohtaisesti eriteltynä palvelua tarjoaa 2-5 yritystä. Selvityksessä ei tullut tietoon kiinteistöjä tai alueita, jotka eivät olisi saaneet palvelua.

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on kyse kiinteistön haltijan ja kuljetusyrityksen välisestä yksityisoikeudellisesta sopimuksesta. Ympäristöministeriössä vahvistettavana olevassa jätelakioppaassa yhdyskuntajätehuoltoa koskevista säännöksistä painotetaan erityisesti, että yrityksiltä ei edellytetä eikä voi edellyttää yhtäläisiä asiakashintoja. Kaikissa jätelautakunnan toimialueen kunnissa toimii enemmän kuin yksi palveluja tuottava yritys, jolloin voidaan katsoa, että kilpailu pitää asiakkaiden hinnat kohtuullisina. Kuluttaja- ja kilpailuvirasto on myös ottanut kantaa, että edes vain yhden

yrityksen toiminta alueella ei ole ongelmallista kohtuullisuuden kannalta, kunhan yritys ei käytä määräävää markkina-asemaa väärin.

Pöyryn selvitys arvioi kuntakohtaisesti useimmissa kunnissa hintojen olevan joko suhteellisen tasapuolisia, tasapuolisia tai hyvin tasapuolisia. Vertailussa todetaan, että osassa kunnissa lietteen käsittelyn hinta aiheuttaa epätasa-arvoa hinnoitteluun. Lietteen käsittely ja siitä aiheutuvat maksut eivät ole kuitenkaan jätteenkuljetusjärjestelmäpäätökseen liittyvä tekijä. Selvityksessä tuodaan myös esille, että tyhjennyksen hinta ei aina ole ensisijainen kriteeri kuljettajan valinnalle. Pyydämme jätelautakuntaa ottamaan huomioon kuntalaisten valinnanvapauden merkityksen.

Jätteenkuljetuksen tulee edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukea jätehuollon alueellista kehittämistä eikä saa aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Kiinteistön haltijan järjestelmässä jätteenkuljetuksessa kaivot tyhjennetään tilausten ja täyttöasteen mukaan, kuitenkin jätehuoltomääräysten mukaisesti. Iso osa olemassa olevaa tietoa häviää, jos asiakassuhteet katkaistaan siirtämällä kuljetukset kunnan järjestämäksi. Pahimmillaan kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtyminen hävittää jätevesilietteiden kuljetuskapasiteettia alueelta, mikä aiheuttaa ongelmia kriisitilanteiden hoidossa, kuten jätevedenpuhdistamon ja jätevesiputkiston ongelmatilanteissa, tulvissa sekä suurten tapahtumien yhteydessä. Myös välillinen vaikutus vaihtolavakuljetuksiin ja yrityksille tarjottaviin palveluihin voi olla merkittävä. Selvityksessä ei riittävästi huomioida kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen kokonaisuutena myönteistä vaikutusta elinkeinotoimintaan sekä jätehuollon kokonaisuuteen.

Pöyryn selvityksessä ei noussut esille luvattomia kuljettajia. Tarkastelu osoittaa, että laskennallisesti voidaan arvioida lietteiden päätyvän asianmukaiseen vastaanottoon. Myös valvovan viranomaiset havainnot osoittavat nykyisen keräysjärjestelmän toimivan hyvin.

Jätteiden kuljettaminen hoituu vaatimukset täyttävästi molemmissa kuljetusjärjestelmissä, koska lakisääteliset ympäristövaatimukset eri toiminnoille ovat samat kuljetusjärjestelmästä riippumatta. Ympäristövaikutuksia arvioitaessa tulee myös huomioida, että keskitetty kilpailutus ei johda merkittäviin ympäristöpäästöjen vähentymiseen. Jätteenkuljetuksen osuus raskaan liikenteen suoritteesta on vain 0,62 %, ja keskitetty kilpailutus vähentää koko raskaan liikenteen suoritetta yhden jätejakeen kuljetuksessa ainoastaan 0,09 %. Lisäksi jätteen käsittelyn elinkaareissa kuljetusvaiheen ympäristövaikutukset on todettu vähäisiksi useissa tutkimuksissa.

Päätöksen vaikutukset tulee olla kokonaisuutena myönteiset ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kotitalouksilla on mahdollisuus valita mieleisensä kuljetusyritys. Päivystys toimii laajan asiakaspohjan sekä yrityksille jo

tarjottavien palvelujen avulla 24 tuntia/vrk. Nykyisessä järjestelmässä asiakas maksaa vain todellisesta tilauksesta.

Kuljetusjärjestelmän vaihdos voi myös vähentää alueen omien kuljettajien työpaikkoja, jos urakan voittaa jokin alueen ulkopuolinen yritys. Yritysten ja työntekijöiden verotulot vahvistavat alueen taloutta. Jätelain 143 §:n mukainen jätteenkuljetusrekisteri turvaa viranomaisille tasavertaisen valvonnan molemmissa kuljetusjärjestelmissä.

Mikäli tietojen keräämisessä tai muissa valvontaan liittyvissä asioissa on ollut ongelmia, tulee yrityksiä, ja joissakin tapauksissa jätteen tuottajia, kohdennetusti tiedottaa heille kuuluvista velvoitteista.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on paras vaihtoehto

Suora asiakkaan ja yrittäjän välinen sopimus mahdollistaa parhaiten pitkäaikaiset asiakassuhteet ja luo parhaat edellytykset tehokkaalle jätehuoltojärjestelmälle. Kunnan tehtävä on mahdollistaa asukkaille hyvin toimivat ja laadukkaat jätehuoltopalvelut sekä taata hyvät toimintaedellytykset alueen yrityksille. YTP katsoo, että Kymen jätelautakunnan toimialueella Haminan, Iitin, Kotkan, Kouvolan, Lapinjärven, Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden kunnissa jätelain 35 ja 37 §:n edellyttämät perustelut kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle täyttyvät.

Kunnioitavasti

Ympäristöeollisuus ja -palvelut YTP ry

Tatu Rauhamäki